

# Latvijas pensiju sistēmas ilgtspēja

Oļegs Tkačevs, Guntis Kalniņš

21.08.2018.



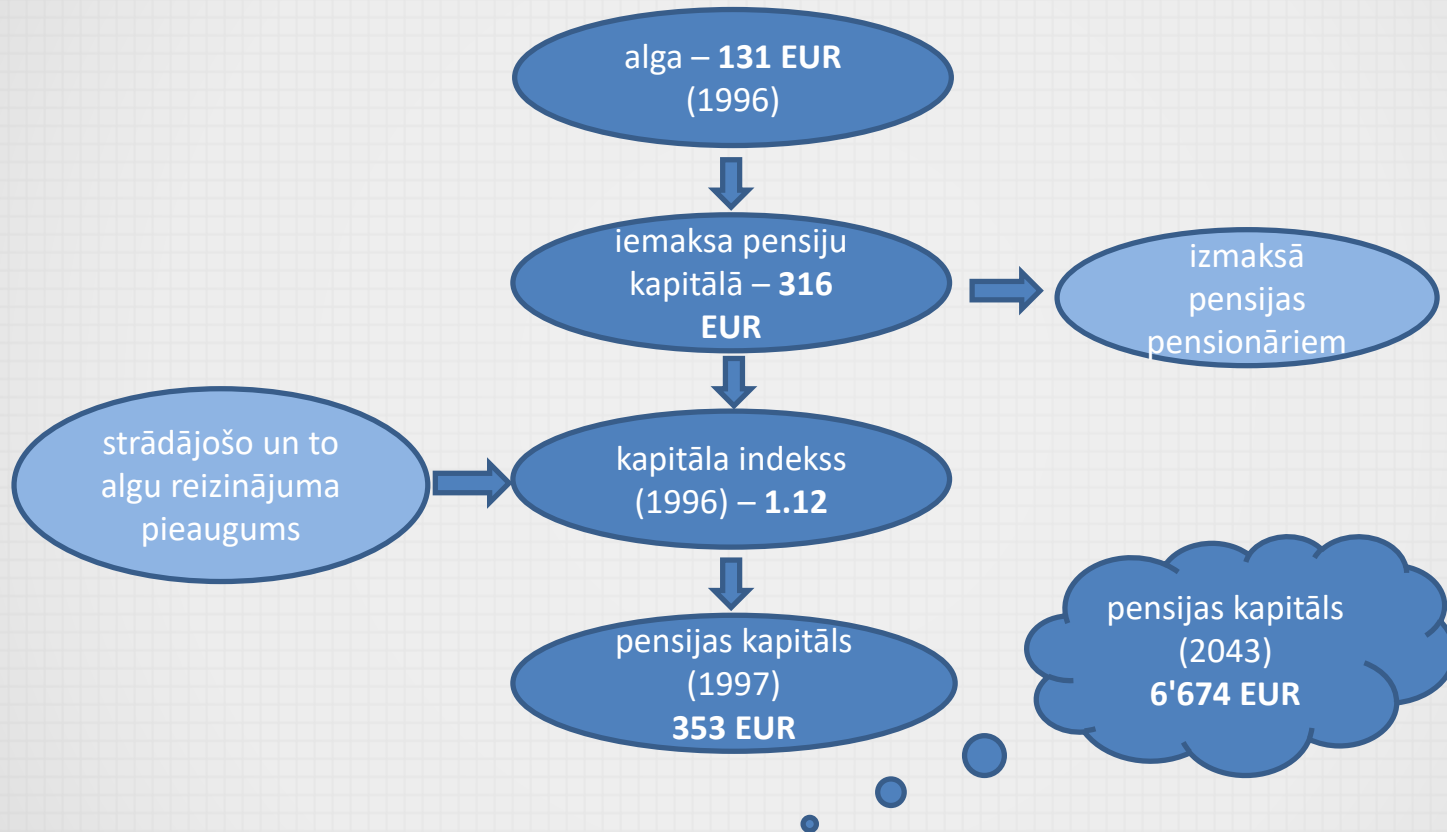
# Latvijas pensiju sistēmas uzbūve

# KOPŠ 2001. GADA JŪLIJA LATVIJĀ DARBOJAS 3 LĪMEŅU PENSIJU SISTĒMA

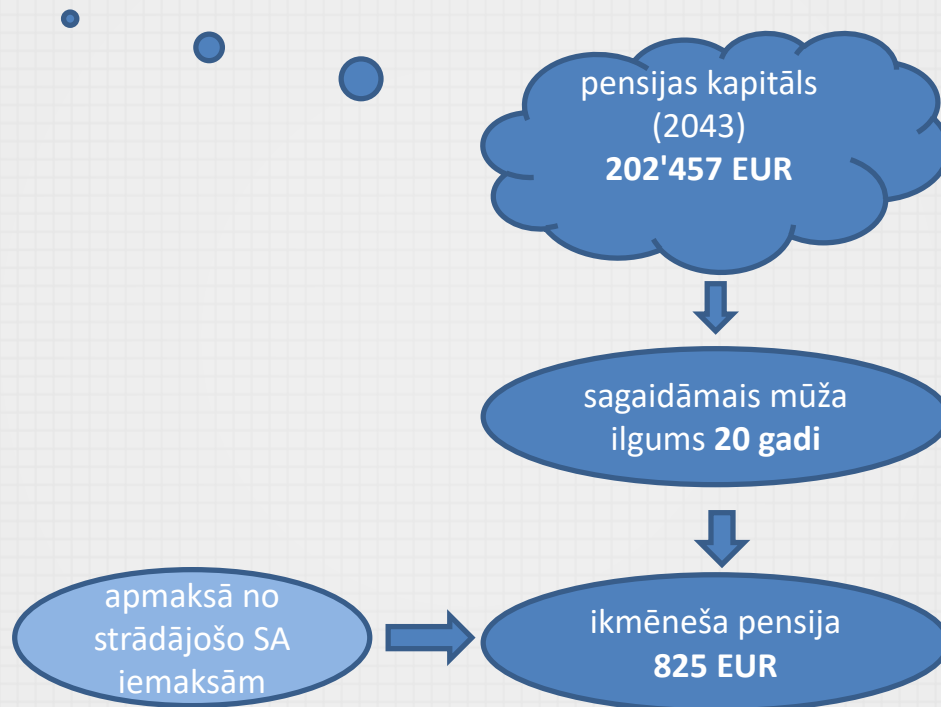


Avots: Nasdaq CSD SE

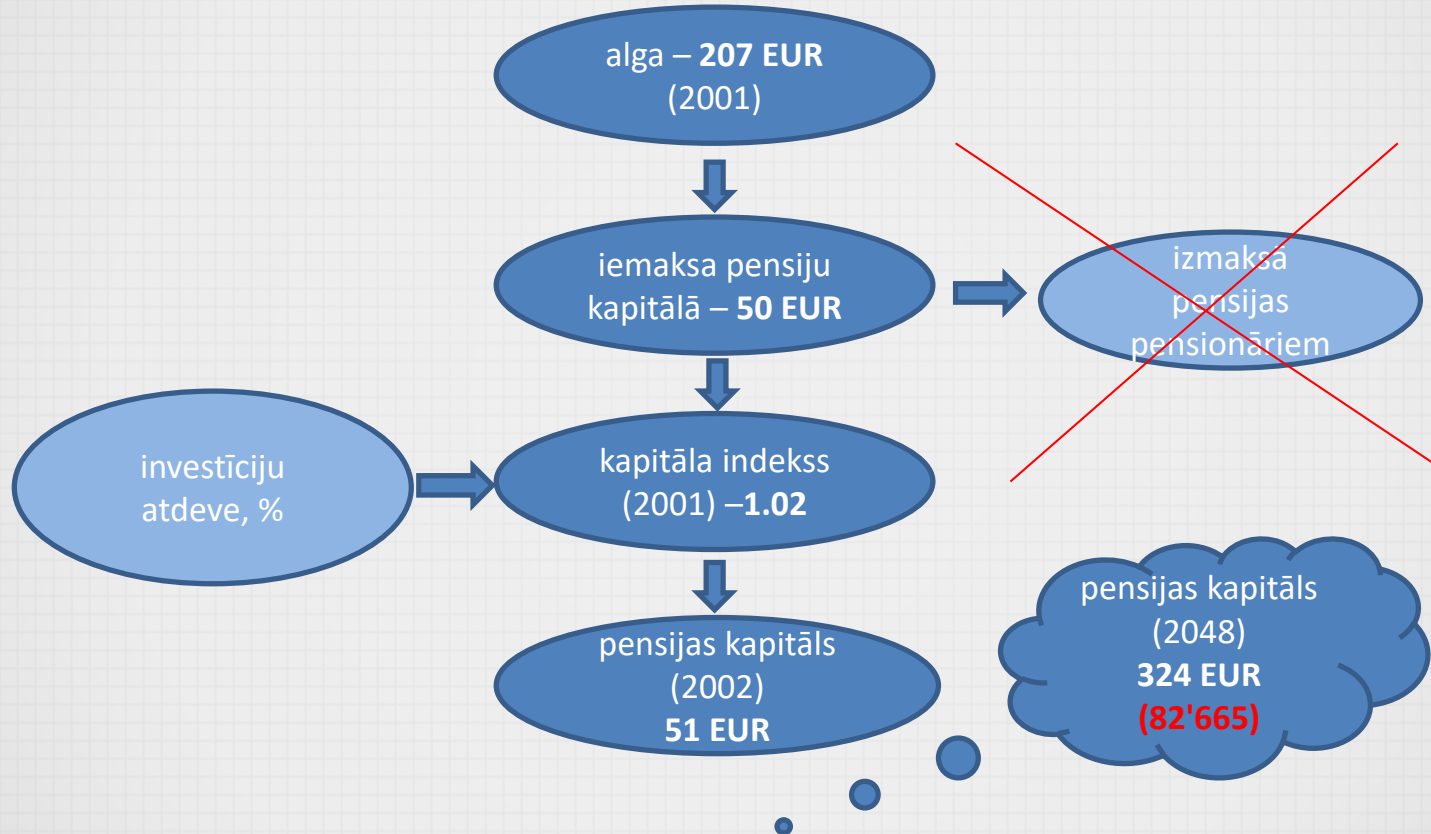
# 1. LĪMEŅA KAPITĀLA UZKRĀŠANA



# 1. LĪMEŅA KAPITĀLS – PENSIJAS IZMAKSA



## 2. LĪMEŅA KAPITĀLA UZKRĀŠANA



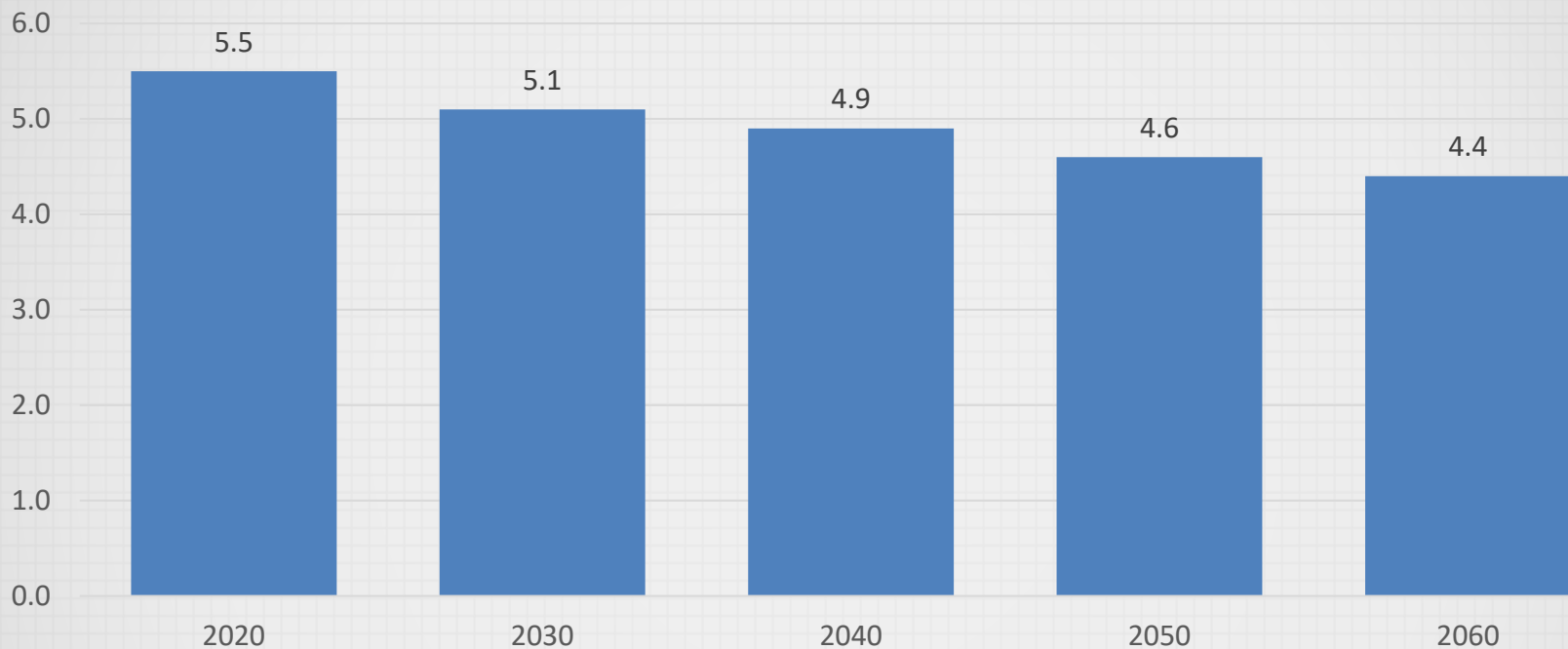
# PARAMETRI, KAS IETEKMĒ PENSIJAS APMĒRU

- pensionēšanās vecums
- sagaidāmais mūža ilgums
- minimālais stāžs
- minimālās iemaksas
- speciāli apdrošināšanas gadījumi
- piemaksas
- uzkrātais kapitāls līdz 1995
- sadalījums starp 1. un 2. līmeni
- zemas % likmes

# Latvijas pensiju sistēmas ilgtspēja: bāzes scenārijs

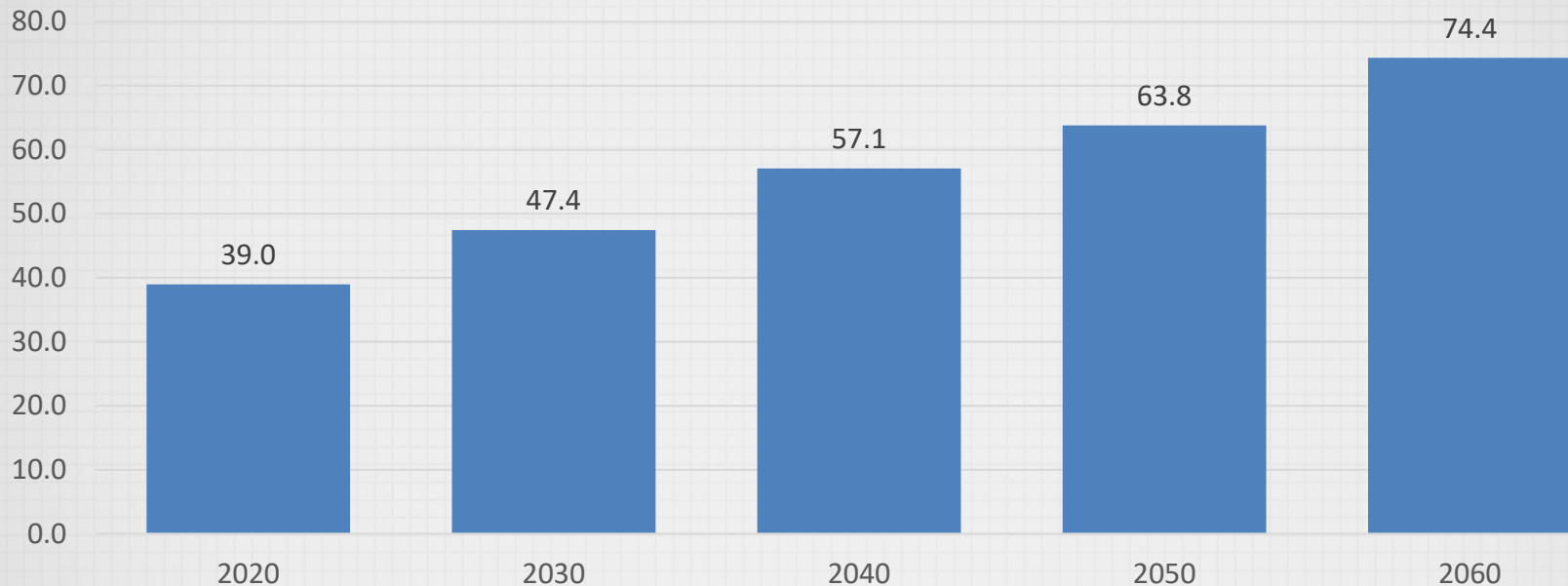


# VALSTS BUDŽETA VECUMA PENSIJU IZDEVUMI, % NO IKP



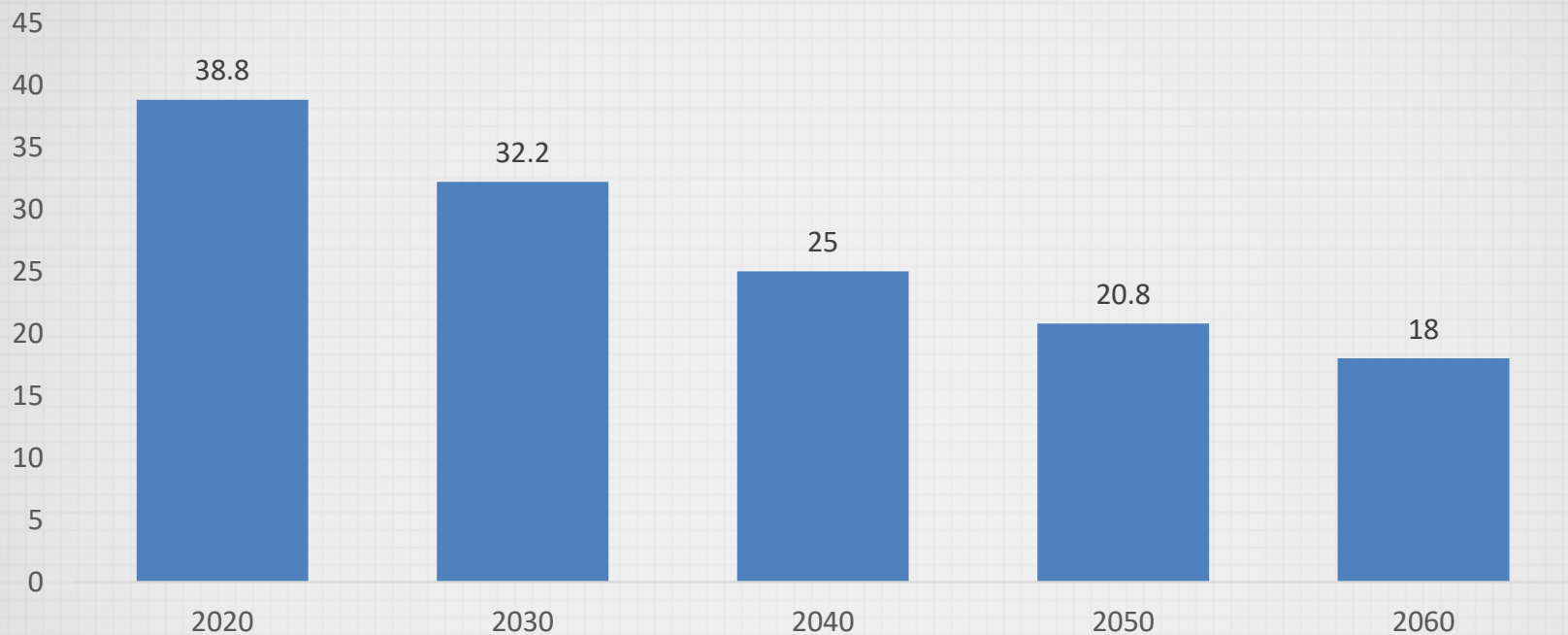
	2020	2030	2040	2050	2060
Latvija	5.5	5.1	4.9	4.6	4.4
EU-28	8.7	9.3	9.8	9.5	9.3

# DEMOGRĀFISKĀ SLODZE\*, % NO IEDZ. SKAITA (15-64)



	2020	2030	2040	2050	2060
Latvija	39.0	47.4	57.1	63.8	74.4
EU-28	32.1	39.5	46.6	50.4	51.6

## AIZVIETOJAMĪBAS KOEFICIENTS\*, % NO VIDĒJĀS ALGAS

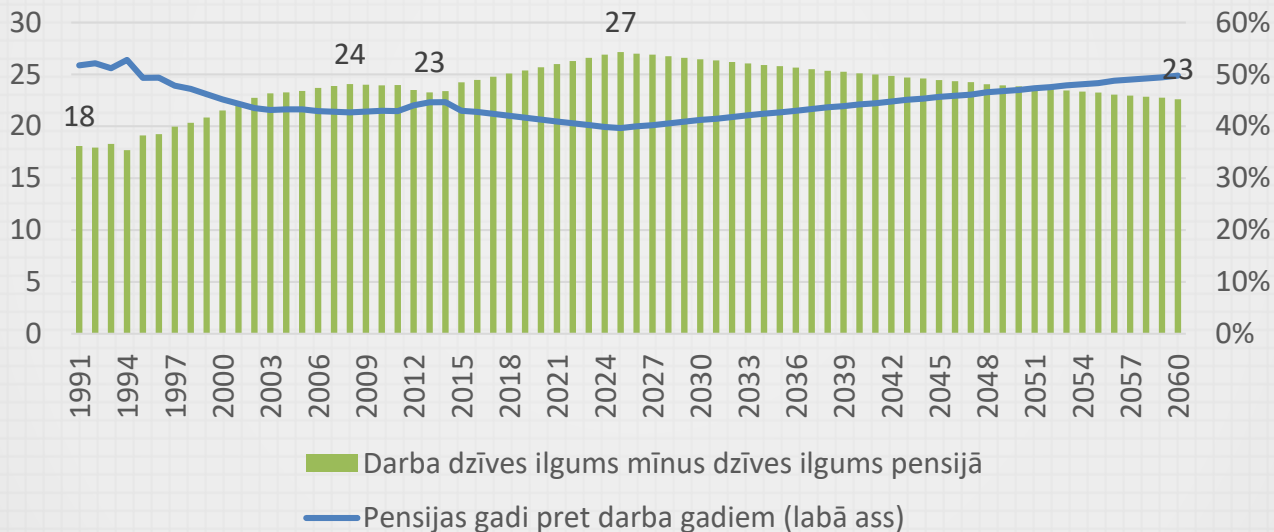


	2020	2030	2040	2050	2060
Latvija	38.8	32.2	25.0	20.8	18.0
EU-28	42.0	39.1	36.9	34.7	33.4

# Latvijas pensiju sistēmas jūtīguma analīze

# PĒC 2025. GADA PAKĀPENISKI ZUDĪS PENSIJU REFORMAS IEGUVUMS NO PENSIONĒŠANĀS VECUMA PAAUGSTINĀŠANAS

Darba dzīves ilgums pret dzīves ilgumu pensijā,  
gadi, %

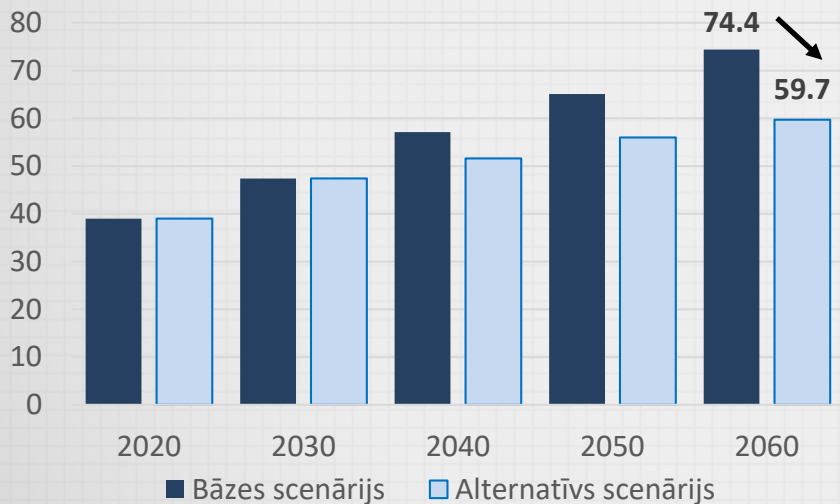


# SAISTOT PENSIONĒŠANAS VECUMU AR PAREDZAMO MŪŽA ILGUMU

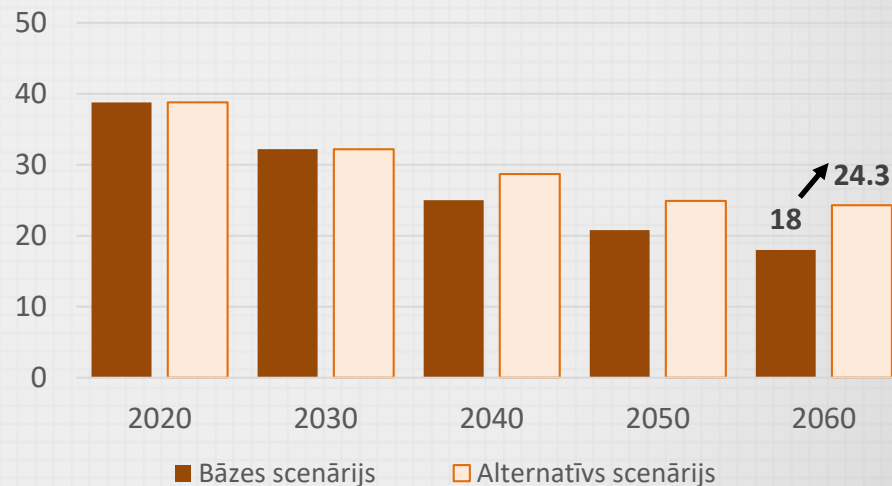
Alternatīvs  
scenārijs

Gads	Pens. vecums	Gads	Pens. vecums
2032	66	2044	68
2037	67	2051	69
		2058	70

Demogrāfiskā slodze, % no ekon. aktīvo iedz. skaita



Aizvietojamības koeficients, % no vidējās algas

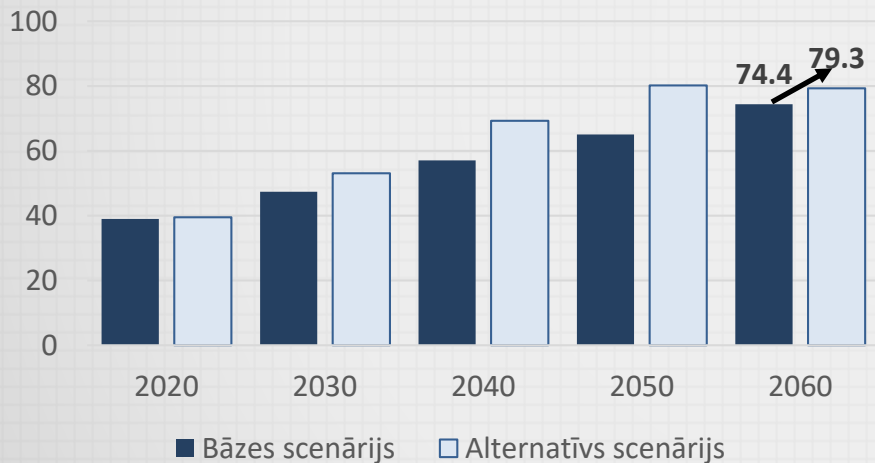


# DEMOGRĀFISKIE PIENĒMUMI: PESIMISTISKAIS SCENĀRIJS

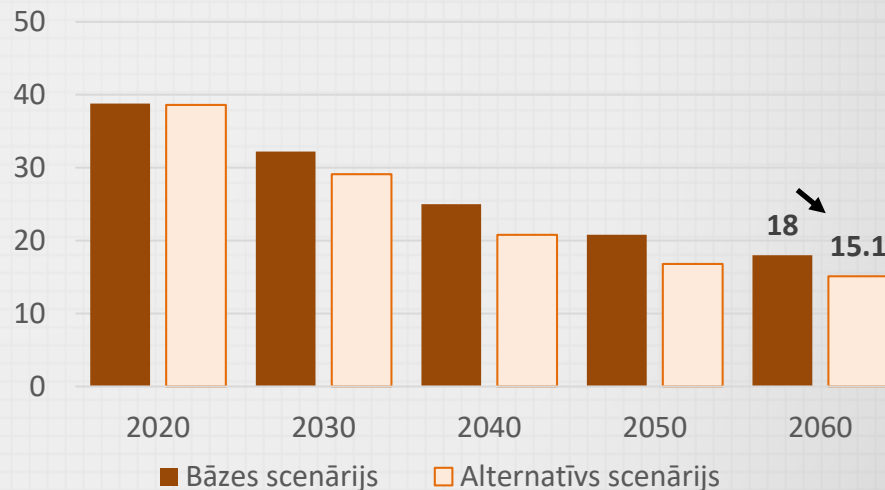
Alternatīvs  
scenārijs

Rādītājs	Izmaiņas pret bāzes scenāriju
Dzimstības rādītājs	par 10% zemāks par bāzes scenāriju (2020.-2060.g.)
Migrācija	2020.-2039.g. katru gadu emigrē 2-3% vecumā 20-39
Iedzīvotāju skaits 2060.g.	par 14% mazāks nekā bāzes scenārijā (1.2 milj.)

Demogrāfiskā slodze, % no iedz. skaita (15-64)



Aizvietojamības koeficients, % no vidējās algas

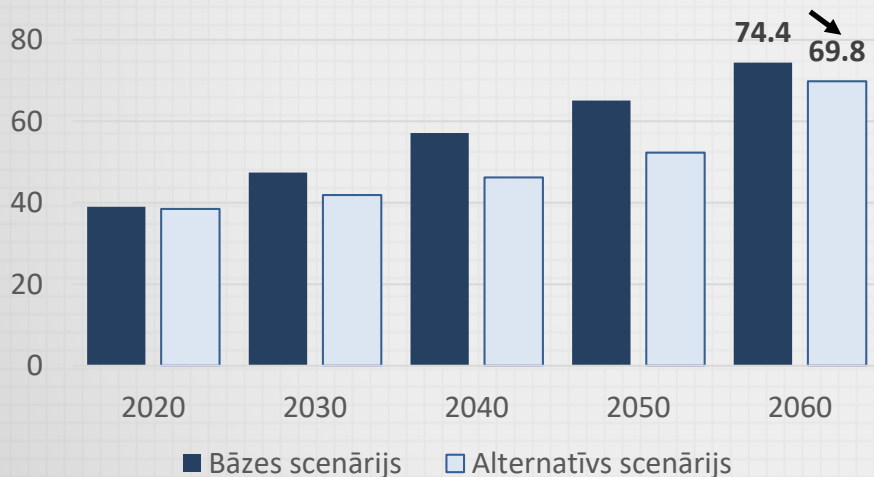


# DEMOGRĀFISKIE PIENĒMUMI: LABVĒLĪGAIS SCENĀRIJS

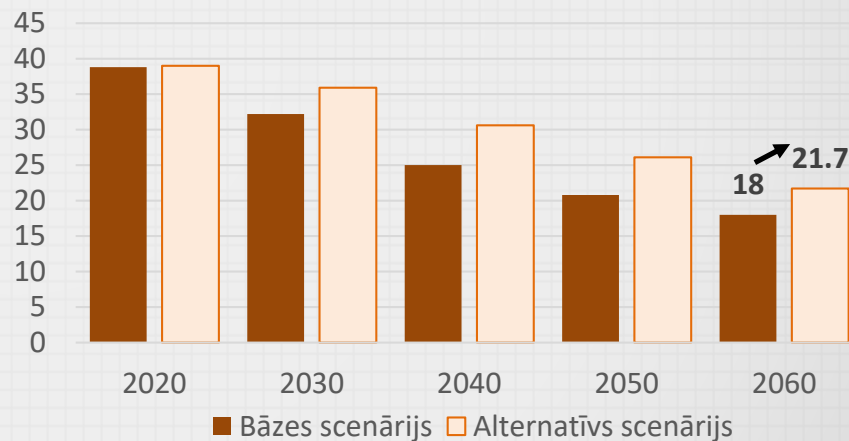
Alternatīvs  
scenārijs

Rādītājs	Izmaiņas pret bāzes scenāriju
Dzimsības rādītājs	par 10% augstāks par bāzes scenāriju
Migrācija	2020.-2039.g. katru gadu ie brauc 2-3% vecumā 20-39
Iedzīvotāju skaits 2060.g.	par 17% lielāks nekā bāzes scenārijā (1.7 milj.)

Demogrāfiskā slodze, % no iedz. skaita (15-64)



Aizvietoamības koeficients, % no vidējās algas



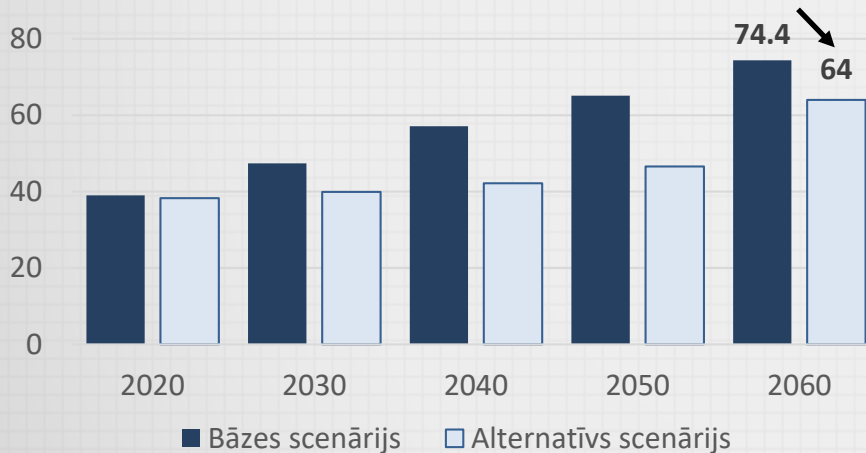


# DEMOGRĀFISKIE PIENĒMUMI: OPTIMISTISKAIS SCENĀRIJS

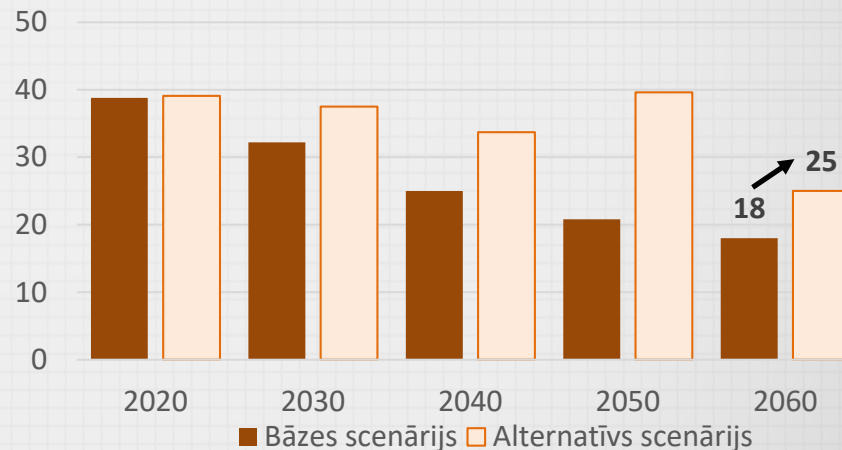
Alternatīvs  
scenārijs

Rādītājs	Izmaiņas pret bāzes scenāriju
Dzimstības rādītājs	par 15% augstāks par bāzes scenāriju
Migrācija	2020.-2039.g. katru gadu iebruc 3-4% vecumā 20-39
Iedzīvotāju skaits 2060.g.	par 60% lielāks nekā bāzes scenārijā (1.8 milj.)

Demogrāfiskā slodze, % no iedz. skaita (15-64)



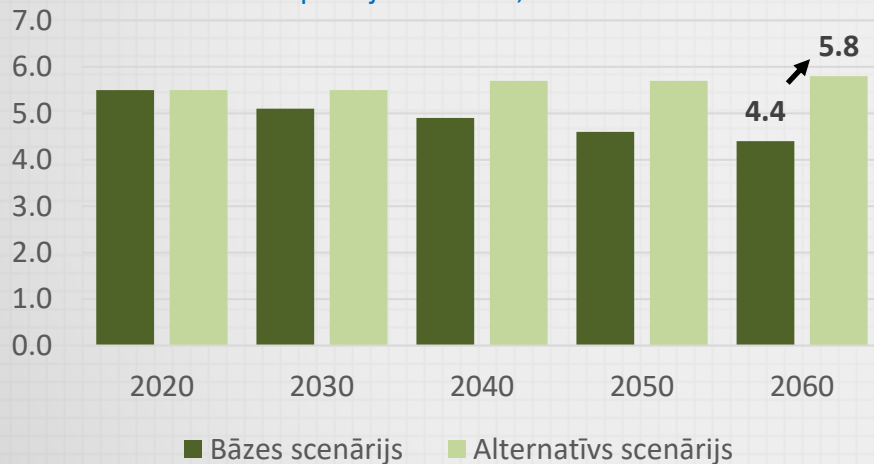
Aizvietojamības koeficients, % no vidējās algas



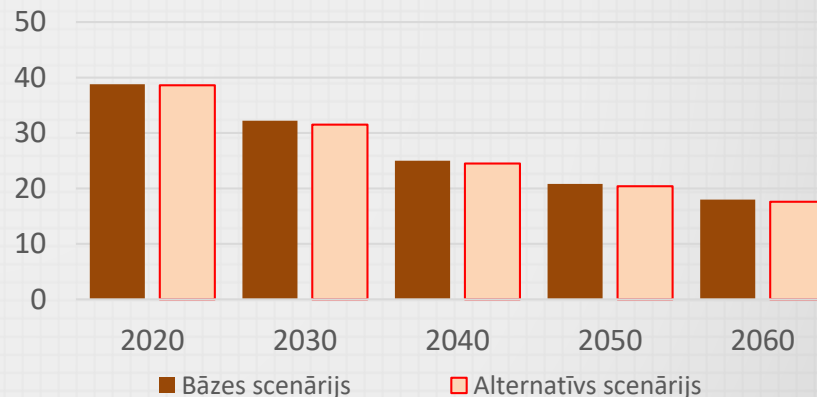
# MAKROEKONOMISKIE PIENĒMUMI: PESIMISTISKAIS SCENĀRIJS

Alternatīvs scenārijs	Rādītājs	Izmaiņas pret bāzes scenāriju, pp
	Darba produktivitāte, % temps	-0.5
	IKP reālā izteiksmē, % temps	-1.0
	Inflācija, %	-0.5
	Bezdarbs, 15-64, % no aktīvajiem iedz.	+2.0

Vecuma pensiju izdevumi, % no IKP

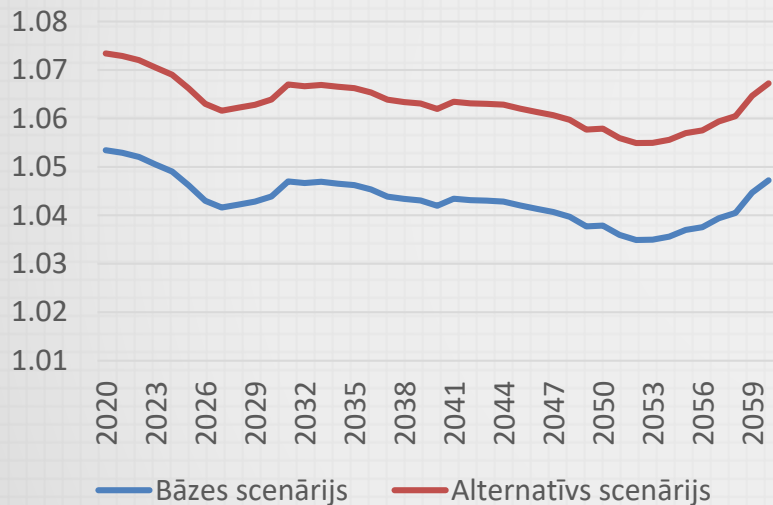


Aizvietojamības koeficients, % no vidējās algas

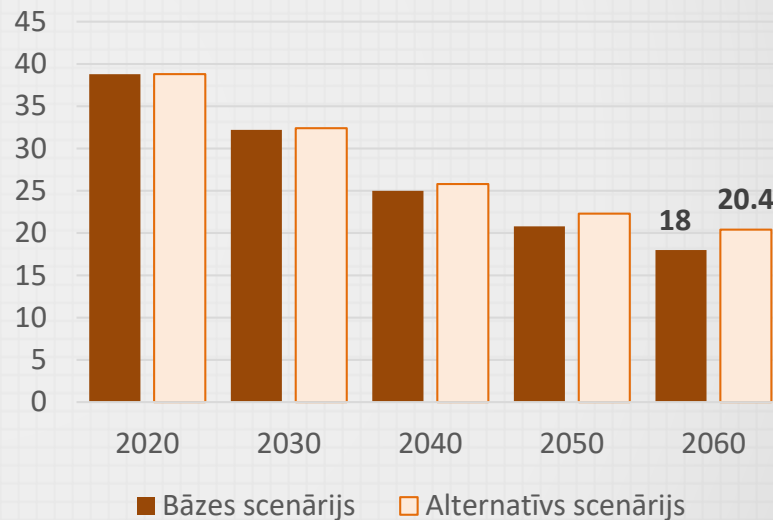


## 2. PENSIJU LĪMEŅA KAPITĀLA UZKRĀŠANAS TEMPS, +2PP AUGSTĀKS PAR BĀZES SCENĀRIJU

2. pensiju līmeņa kapitāla uzkrāšanas temps, %



Aizvietojamības koeficients, % no vidējās algas



# IESPĒJAMO SCENĀRIJU KOMBINĀCIJA

Aizvietojamības rādītājs, 2060.g.

Demogrāfiska prognoze	Pensionēšanas vecums 2060.g.=67			Pensionēšanas vecums 2060.g.=70		
	2.līmeņa atdeve (+x%)			2.līmeņa atdeve (+x%)		
	+1	+2	+3	+1	+2	+3
bāzes scenārijs	21.5	23.0	24.9	25.6	27.2	29.4
labvēlīgā prognoze	25.9	27.7	30.0	30.8	32.8	35.4
optimistiskā prognoze	28.2	30.1	32.6	33.5	35.7	38.5

# SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI

Vecuma pensiju sistēma Latvijā ir ekonomiski ilgtspējīga, taču tā nav sociāli ilgtspējīga un **nenodrošina iztikas minimumu nākotnē!**

Ko darīt?

Vairāki scenāriji vai to kombinācija:

- Saistīt pensionēšanas vecumu ar paredzamo dzīves ilgumu
- Veicināt labākas demogrāfiskās tendences
- Likt lielāku uzsvaru uz 3. līmeni, opt-out
- Veicināt labāku sabiedrības informēšanu – 2.līmenis – internetbankā
- Modificēt 1. līmeņa kapitāla uzkrāšanas formulu